

Guia educativa:

Resiliència, canvi climàtic
i promoció de
competències ecosocials.

Ayuda
en Acción

Títol:

Guia educativa: resiliència, canvi climàtic i promoció de competències ecosocials

Títol del projecte:

DANACO/2025/0064 1/2026 – Accions socioeducatives per promoure entorns resilents al canvi climàtic.

Autoria:

Fractals Educación Artística.

Alba López Cambroneró.

Andrea Pont García.

Yolanda Catalán Villalobos.

Coordinació:

Ayuda en Acción.

Elena Rua.

Nuria García.

Finançat per:

Generalitat Valenciana. Vicepresidència Primera i Conselleria de Serveis Socials, Igualtat i Habitatge.

«Aquesta publicació ha sigut realitzada con ho suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut d'aquesta publicació es responsabilitat exclusiva de «Ayuda en Acción» i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana»

Disseny Gràfic:

Fractals Educación Artística

Il·lustracions per a ús educatiu:

Marjane Satrapi, Sonia Ben Salem, Ana Penyas, Marvel, Loopy

Teller Studio, Rose Mary Valero O'Connell, Mariko Tamaki

 creative commons

Agraïm a les persones que han col·laborat directa i indirectament en el desenvolupament d'aquest contingut.

Primera edició digital: Febrer 2026

Coordina:

Consultoria:

Finançament

GENERALITAT
VALENCIANA

ACI.
ARA.

PLA
RECUPEREM
VALÈNCIA

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria de Servicios
Sociales, Familia e Infancia

 **cooperació
valenciana**

Índex

1. Introducció	4
1.1. Presentació de la guia.	
1.2. Metodologia pedagògica.	
1.3. Com utilitzar aquesta guia?	
2. Fonaments teòrics per a professionals de l'educació	10
2.1. Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials.	
2.2. Competències educatives.	
3. Activitats educatives	17
3.1. Aproximació als conceptes de canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials .	
3.2. Comunicació transformadora: creació de continguts per a una campanya audiovisual i, en particular, generació de continguts per a la creació de podcast .	
3.3. Co creació d'un còmic sobre històries de resiliència, adaptació comunitària i solidaritat ciutadana.	
3.4. Disseny participatiu de diagnòstic comunitari per identificar vulnerabilitats, capacitats i recursos comunitaris davant del canvi climàtic, així com una metodologia participativa per a la realització d'un mural col·lectiu .	
4. Recursos i Materials Complementaris	31
4.1. Glossari de termes clau.	
5. Annexos	35
• Materials imprimibles per implementar les activitats.	
• Presentacions per als continguts teòrics adaptats als grups.	

1

Introducció

En aquesta primera secció podràs familiaritzar-te amb el projecte en què naix aquesta guia metodològica, l'equip que té darrere, i també l'enfocament metodològic transversal a les activitats per poder generar un espai comú que consolide la mirada dels continguts i de les activitats.

Introducció

1.1. Presentació de la guia

La DANA va suposar una situació d'emergència de gravetat enorme, tant per la rapidesa com pel nivell de destrucció: centres educatius tancats o danyats, interrupció de l'activitat escolar, manca de recursos materials, afectació del professorat i pèrdua d'espais segurs, i per desgràcia, de vides humanes. Es van veure compromeses infraestructures físiques, però també xarxes socials, vincles comunitaris i condicions bàsiques per a la vida digna.

Aquest projecte es desenvolupa un any i mig després de la catàstrofe, amb la mirada posada en la resiliència comunitària com a procés viu: aprendre del que ha passat, enfortir capacitats col·lectives i construir, des de l'aula i el territori, respostes ecosocials que ens preparin millor per als desafiaments climàtics presents i futurs. Aquesta guia s'inspira en la resposta solidària que va emergir des de la comunitat, que es va estendre a la resta del territori de l'Estat espanyol i va commoure també la comunitat internacional.

La solidaritat que va mostrar la comunitat va demostrar la força de la cura, l'afecte i l'organització col·lectiva. Els centres educatius no només van reaccionar davant l'emergència, sinó també encara avui acompanyen i reconstrueixen juntes demostrant que som comunitat quan cuidem, quan escoltem i quan ens organitzem.

Lluny de ser un impuls individual o improvisat, la capacitat de resposta comunitària neix del treball quotidià per **comprendre la nostra interdependència i ecodependència i per sostenir pràctiques creatives de participació des de la base**. Aquest material naix des de la convicció que els processos de recuperació i transformació s'han de construir des de la comunitat. Per això, la guia proposa un itinerari formatiu pràctic, replicable i adaptable a altres contextos educatius i comunitaris, orientat a enfortir la competència ecosocial climàtica, la resiliència comunitària i l'acció col·lectiva davant d'escenaris d'emergència climàtica a través de l'educació artística.

Reconstruir col·lectivament té molt a dir de la nostra capacitat creadora, per això aquesta guia té un enfocament creatiu que es concreta en un itinerari de quatre sessions pràctiques adreçades a secundària, batxillerat i formació professional:

- Sessió 1. Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials, on s'introdueixen els conceptes clau a través de dinàmiques participatives i recursos visuals que faciliten la comprensió de la crisi climàtica des del que és proper i quotidià.
- Sessió 2. Comunicació transformadora, mitjançant la creació de continguts per a una campanya audiovisual i el desenvolupament de podcasts, que permet a l'alumnat produir missatges propis, amplificar veus diverses i reflexionar sobre el poder de la comunicació per generar consciència i mobilització social.
- Sessió 3. Co-creació d'un còmic, com a eina narrativa per explicar històries de resiliència, adaptació comunitària i solidaritat ciutadana, visibilitzant la joventut com a agents de canvi i promovent la identificació amb referents positius.
- Sessió 4. Diagnòstic comunitari participatiu, orientat a identificar vulnerabilitats, capacitats i recursos de l'entorn davant del canvi climàtic, culminant en el disseny d'un mural col·lectiu com a exercici de memòria, anàlisi crítica i projecció de futurs desitjables.

D'aquesta manera, el procés educatiu combina reflexió, creació artística i acció comunitària, enfortint la capacitat de l'alumnat per comprendre'n el context i participar activament en la construcció de respostes davant de l'emergència climàtica.

A més, s'emmarca en els compromisos assumits per Europa i els seus Estats membres en el marc de l'Agenda 2030, particularment l'ODS 4.7, que promou l'adquisició de coneixements i competències per al desenvolupament sostenible, la igualtat de gènere i la ciutadania global.

Metodologia

1.2. Metodologia pedagògica

Aquesta guia adopta una metodologia pedagògica coherent amb **els principis de l'educació transformadora, entesa com a eina per al canvi social**. La metodologia s'articula en dos nivells complementaris i es desplega mitjançant un enfocament creatiu basat en l'educació artística com a eina socioeducativa i transformadora. L'art no es concep ací com a recurs accessori, sinó com a llenguatge central per comprendre la realitat, expressar vivències i construir sentits col·lectius. A través de la creació de significats visuals, sonors i narratius, l'alumnat pot elaborar la seva experiència personal i social, desenvolupar pensament crític i enfortir la capacitat d'imaginar i produir altres mons possibles.

D'una banda, l'**aprenentatge centrat en la persona** permet comprendre com les emergències afecten de manera diversa cadascú des d'una mirada interseccional. La **interseccionalitat**, concepte encunyat per la jurista afroamericana Kimberlé Crenshaw, ens ajuda a analitzar com s'entrecreen identitats socials i sistemes d'opressió. L'alumnat pot haver viscut desplaçaments, pèrdues familiars, transformacions profundes del seu entorn o de les xarxes de cura; i la capacitat de recuperació dels seus contextos es pot veure condicionada per desigualtats estructurals (racistes, classistes, masclistes) que no desapareixen en situacions de crisi, sinó que, en molts casos, s'intensifiquen.

Des de la pedagogia artística, aquestes vivències es treballen a través de llenguatges creatius que permeten anomenar allò viscut, resignificar l'experiència i generar processos d'expressió emocional i reflexió crítica, més enllà del merament verbal.

D'altra banda, l'**enfocament comunitari** cerca de comprendre l'impacte col·lectiu de l'emergència i construir respostes compartides des d'una educació transformadora: accessible, participativa i orientada a la justícia social i ambiental. Les comunitats educatives formen part d'un entramat social més ampli del que es nodreixen i que també poden contribuir com a motor de recuperació social. Són, a més, un dels principals espais públics professionalitzats de cura, aprenentatge i socialització de la infància i la joventut.

Des de l'**Educació Artística**, es promou **una mirada crítica** sobre com mirem el món i com ens mirem en ell, afavorint la producció de relats col·lectius que amplien l'experiència individual mitjançant "objectes mediadors" artístics (imatges, còmics, murals, àudios, vídeos), que permeten a l'alumnat conèixer realitats més enllà del que ha viscut en primera persona.

D'aquestes maneres, es busca que l'alumnat desenvolupi una comprensió crítica del món, les seves interconnexions i interdependència i participi activament en la construcció de societats més justes, sostenibles i solidàries

La participació és un dret recollit tant a la Declaració dels Drets de la Infància de 1989 com un dels seus quatre principis (juntament amb la no discriminació, l'interès superior i el dret a la vida i la supervivència), com en múltiples acords internacionals sobre la infància i la joventut. Les contínues crisis socials i inestabilitats entre les quals l'alumnat creix poden generar una sensació de desbordament o immobilitat, per això és important que l'educació ensenyi processos i comportaments cap a la construcció col·lectiva de les nostres societats. A participar també se n'aprèn, i això vol dir que podem ensenyar a fer-ho. Perquè això sigui possible a la societat, és important que l'alumnat:

Vulga participar: despertar l'interès, la motivació interna i el sentit de pertinença en l'alumnat cap a una comunitat molt més gran que la seva individualitat, que creua l'atlàntic, no només en mercaderia sinó en responsabilitats i en valors compartits.

Sàpiga participar-hi: Amb la metodologia darrere de les activitats pretenem proporcionar eines i coneixements d'organització, anàlisi de realitat, habilitats per al treball col·lectiu necessaris per a la participació.

Puga participar: assegurar estructures, espais reals i oportunitats on es prenguin decisions, a l'aula i la comunitat des d'una mirada interseccional. Les activitats proposades estan pensades per oferir espais reals de participació on l'alumnat decideix, organitza, crea i transforma.

1.3. Com utilitzar aquesta guia?

Aquesta guia ha estat dissenyada com una eina flexible i adaptable, pensada perquè cada docent la pugui fer seua. **No cal llegir-la des del principi fins al final ni estudiar-la al detall; la seva estructura està organitzada perquè puguis acudir directament als apartats que necessitis, en funció dels temes que vulguis treballar a la teua aula o a la teua comunitat educativa.**

1. Fonaments teòrics

En primer lloc, trobaràs una àrea de continguts clau com a “Fonaments teòrics” sobre Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials. Aquesta secció ofereix el marc teòric i els conceptes fonamentals que travessen el projecte.

- Les activitats s'han dissenyat per ser pràctiques i accessibles, proporcionant prou informació perquè puguis facilitar les activitats sense necessitat de ser un especialista.
- Et proposem aquests fonaments teòrics per a professionals de l'educació perquè encara que les activitats estan adaptades als 55 minuts de la sessió, puguis transmetre els valors sobre els quals es construeixen
- Si vols aprofundir més en algun aspecte, aquestes píndoles et serviran com una base sòlida per ampliar el teu coneixement, però no cal estudiar-ho linealment, pots anar a la bibliografia per saber-ne més.

2. Activitats i dinàmiques

Després de les píndoles trobareu l'apartat d'activitats educatives, que inclou propostes adaptades a l'ESO i l'FPB.

- Aquestes activitats han estat pensades perquè les puguis aplicar fàcilment, amb explicacions pas a pas i exemples concrets.
- També trobaràs els recursos preparats per imprimir, com ara plantilles, targetes o materials de suport.

3. Recursos i materials complementaris

Finalment, trobareu un apartat amb recursos complementaris:

- Un glossari per facilitar la comprensió de termes complexos.
- Una selecció de bibliografia que us permetran ampliar els temes tractats.
- I, als annexos, tot el material imprimible necessari per implementar les activitats de forma directa.

Una guia per adaptar i transformar

El més important és que aquesta guia està pensada perquè s'adapti a la teua realitat i la del teu alumnat. No es tracta de seguir una estructura rígida, sinó de triar allò que ressoni amb els teus objectius i el teu context. Pots fer servir una activitat aïllada, combinar-ne diverses o complementar-les amb els teus propis recursos.

Aquesta guia no és un manual tancat: és una invitació a crear, transformar i continuar sembrant idees que promoguin la igualtat, la resiliència i la justícia social.

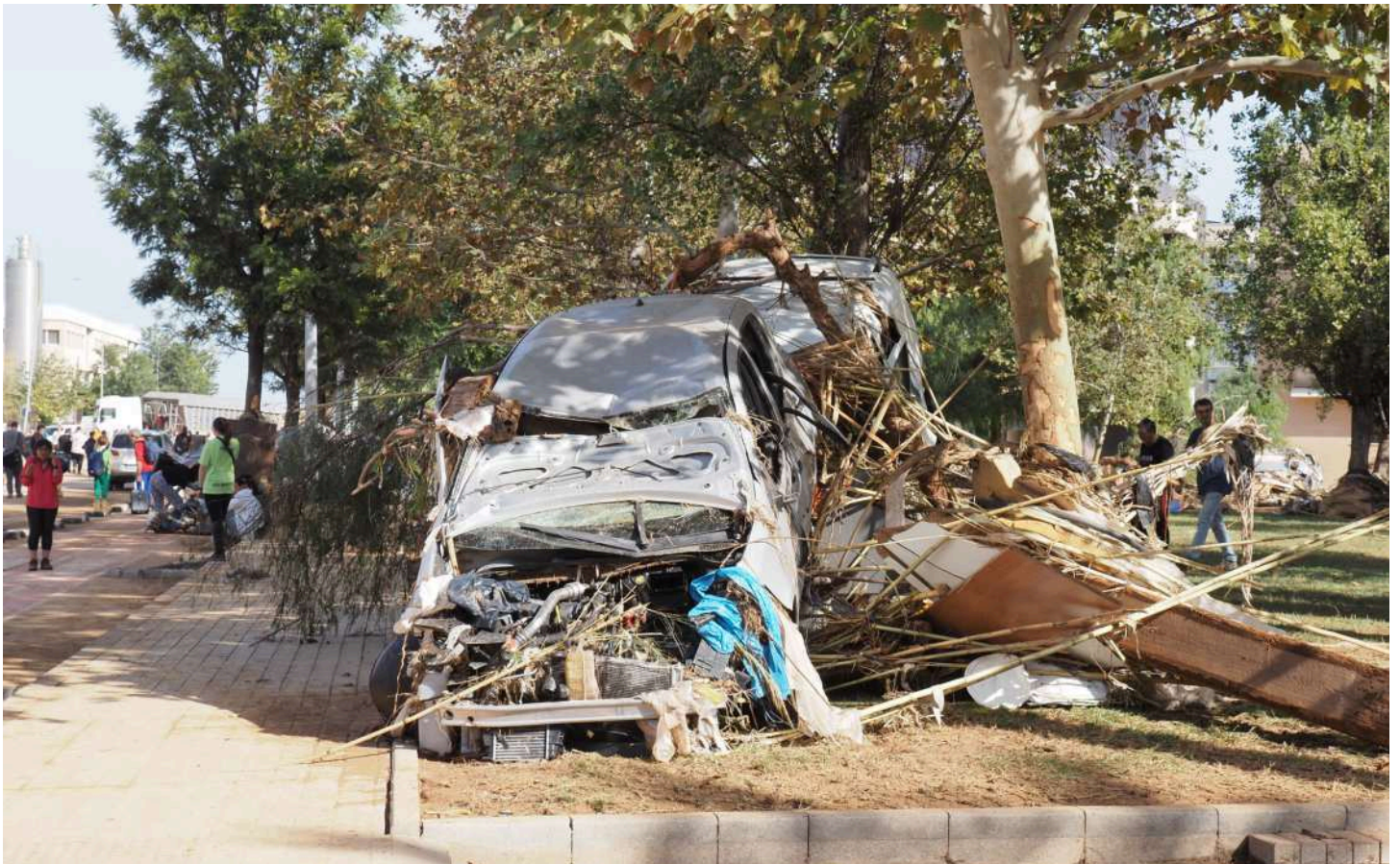
SALESA

2

Fonaments teòrics per a professionals de l'educació

Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials

Aquesta secció ofereix continguts clau per incorporar a l'aula i permet al professorat treballar amb l'alumnat **els fonaments de canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials** des d'una perspectiva crítica, participativa i interseccional. L'objectiu és que l'alumnat compregui els valors per a una educació transformadora.

2.1. Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials

El canvi climàtic no és únicament un fenomen ambiental o tècnic, sinó una expressió d'una crisi resultat d'un model econòmic i cultural que concep la natura com un magatzem infinit de recursos i entén el progrés com a creixement il·limitat, ignorant els límits biofísics del planeta.

L'economia capitalista ha reduït el valor a allò monetari, invisibilitzant tant els béns comuns naturals (cicles de l'aigua, del carboni, biodiversitat, regulació del clima) com els treballs que sostenen la vida (cures, reproducció social, vincles comunitaris), majoritàriament realitzats per dones.

Aquesta doble invisibilització ha generat una crisi ecològica profunda i, alhora, una crisi de les cures: es deterioren els ecosistemes que permeten la vida i es precaritzen les condicions que fan possible sostenir-la quotidianament.

Tal com assenyalen Marta Pascual Rodríguez i Yayo Herrero López, el model de desenvolupament dominant actual s'ha construït sobre una sèrie de dicotomies jeràrquiques pròpies del pensament patriarcal: cultura/natura, raó/emoció, ment/cos, independència/dependència, masculí/femení. Aquestes oposicions no sols separen la realitat, sinó que estableixen relacions de dominació en què es legitima l'explotació de la naturalesa, la invisibilització dels treballs de cura i la subordinació de les dones i dels pobles històricament colonitzats.

En aquest context, parlar de resiliència implica anar més enllà de la capacitat individual d'“aguantar” o adaptar-se a les conseqüències d'aquesta crisi. **La resiliència que proposa aquest enfocament és comunitària, ecosocial i feminista: una capacitat col·lectiva per reorganitzar la vida, tenir cura dels vincles, protegir els béns comuns i transformar les condicions que generen vulnerabilitat.** No es tracta només de recuperar-se després d'una catàstrofe, sinó de prevenir-lo, reduir les causes estructurals del dany i les conseqüències, enfortint xarxes de suport, participació comunitària, justícia social i equitat de gènere. Les experiències històriques de les dones en la defensa del territori, l'organització comunitària i la protecció de la vida mostren que hi ha sabers i pràctiques fonamentals per sostenir processos de resiliència en contextos de crisi climàtica.

És la capacitat col·lectiva per organitzar-se, decidir i actuar de manera directa sobre les condicions que afecten la vida. En contextos d'emergència climàtica, les comunitats resilents són les que treballen amb respostes de les administracions públiques, però enforteixen la capacitat d'autoorganització, de presa de decisions compartides i de control comunitari sobre els processos de recuperació i transformació.

A més, aquesta manera de construir resiliència té un caràcter prefiguratiu: els processos d'organització, cura i presa de decisions que s'hi practiquen anticipen el tipus de societat que es vol construir. Els mitjans importen tant com els fins. Les formes de relació que s'assagen (basades en el suport mutu, la coresponsabilitat, l'equitat i el respecte al territori) ja són part del canvi que es persegueix.

La resiliència comunitària no es limita a resistir impactes, sinó que crea ací i ara petites experiències de justícia social, sostenibilitat ecològica i convivència democràtica.

L'enfocament ecofeminista aporta una clau fonamental a aquestes competències: no hi ha sostenibilitat ecològica sense justícia social i sense equitat de gènere. La cultura de la cura (històricament feminitzada i invisibilitzada) es reconeix com un saber imprescindible per organitzar la societat al voltant del sosteniment de la vida, i no al voltant de l'acumulació de beneficis. Això no implica carregar les dones amb la responsabilitat de “salvar el planeta”, sinó fer visible la submissió històrica, redistribuir responsabilitats i coresponsabilitzar tota la comunitat en la cura de les persones i de l'entorn.

2.2. Competències educatives

Des d'aquesta perspectiva sorgeix el concepte de **competències ecosocials**, enteses com el conjunt de coneixements, habilitats, actituds i valors que permeten a les persones:

- Comprendre l'ecodependència (depenem dels ecosistemes) i la interdependència (depenem les unes de les altres).
- Analitzar críticament les causes socials, econòmiques i culturals del canvi climàtic. Desenvolupar pensament crític davant dels discursos basats en el "creixement il·limitat".
- Reconèixer les desigualtats de gènere, classe, origen o capacitat que travessen els impactes de les crisis. Entendre que les crisis climàtiques no afecten totes les persones de la mateixa manera i reconèixer les causes estructurals de la vulnerabilitat.
- Tenir cura de si, de les altres persones i de l'entorn com a eix central de la sostenibilitat.
- Participar activament en la vida comunitària i en la construcció d'alternatives col·lectives. Valorar els sabers comunitaris, les cures i les pràctiques de suport mutu.
- Imaginar i assajar formes de vida més justes, solidàries i compatibles amb els límits del planeta. Enfortir la capacitat d'agència per participar en processos de transformació ecosocial des del seu entorn proper.

Aquest enfocament situa l'alumnat no només com a receptor d'informació, sinó com a subjecte actiu en la construcció de respostes col·lectives, capaços de cuidar la vida en totes les formes i d'imaginar possibles futurs més justos, solidaris i sostenibles.

Vinculació de les competències ecosocials amb el currículum educatiu:

L'itinerari formatiu proposat contribueix de manera transversal al desenvolupament de les **competències clau del currículum d'Educació Secundària Obligatòria i Formació Professional Bàsica** i connecta l'aprenentatge ecosocial amb els objectius educatius oficials i amb la preparació per a la vida personal, social i professional.

Aquest bloc se centra específicament de les competències de la LOMLOE per a l'ESO.

1. Competència ciutadana (CC)

Les competències ecosocials s'alineen directament amb CC1 i CC3:

- Analitzar críticament les causes socials, econòmiques i culturals del canvi climàtic.
- Desenvolupar pensament crític davant dels discursos de progrés basats en el creixement il·limitat.
- Reconèixer les causes estructurals de la vulnerabilitat i les desigualtats de gènere, classe, origen o capacitat en l'impacte de les crisis.

CC2:

- Participar activament en la vida comunitària i en la construcció d'alternatives col·lectives.
- Enfortir la capacitat d'agència de l'alumnat per implicar-se en processos de transformació ecosocial des del seu entorn proper.

CC4:

- Comprendre l'ecodependència (dependència dels ecosistemes) i la interdependència (dependència entre persones).
- Entendre que les crisis climàtiques no afecten de la mateixa manera totes les persones i que les accions locals tenen impacte global.

2. Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA)

El desenvolupament de competències ecosocials es vincula amb CPSAA1 i CPSAA2:

- Tenir cura de si, de les altres persones i de l'entorn com a eix central de la sostenibilitat.

- Enfortir la resiliència personal i comunitària davant de situacions de crisi climàtica.

CPSAA3:

- Valorar els sabers comunitaris, les cures i les pràctiques de suport mutu.
- Participar en processos col·lectius de diagnòstic i acció, assumint responsabilitats de manera equitativa.

CPSAA4 i CPSAA5:

- Analitzar informació sobre canvi climàtic, riscos i vulnerabilitats des de fonts fiables.
- Reflexionar sobre els aprenentatges, els errors i les possibilitats de millora en processos d'acció comunitària.

3. Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

L'enfocament creatiu del projecte reforça especialment:

CCEC1 i CCEC2:

- Valorar el patrimoni cultural, les narratives comunitàries i les expressions artístiques vinculades a la memòria, la resiliència i el territori.

CCEC3 i CCEC4:

- Imaginar i assajar formes de vida més justes, solidàries i compatibles amb els límits del planeta a través de llenguatges artístics (còmic, mural, audiovisual, podcast).
- Expressar idees, emocions i propostes ecosocials mitjançant produccions culturals col·lectives.

4. Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

Les competències ecosocials s'articulen amb:

STEM2 i STEM5:

- Comprendre científicament el canvi climàtic, les causes i les conseqüències.
- Emprendre accions fonamentades científicament per preservar el medi ambient i promoure la salut física, mental i social.

Connexió amb la Formació Professional Bàsica:

Itinerari personal per a l'ocupabilitat (Codi 3159)
L'itinerari formatiu contribueix de manera directa als resultats d'aprenentatge del mòdul:

RA1, RA2 i RA3 (Seguretat, salut i prevenció de riscos):

- Comprendre els riscos associats a entorns degradats o insegurs després d'emergències climàtiques.
- Analitzar situacions de risc a l'entorn proper (centre educatiu, barri) i proposar mesures de prevenció i protecció comunitària.

RA4 i RA5 (Autoconeixement, habilitats socials i ocupabilitat):

- Enfortir la capacitat d'agència, l'autoestima i la identificació de competències personals i socials útils per a l'ocupabilitat verda i comunitària.
- Treballar habilitats de comunicació, cooperació, resolució de conflictes i gestió emocional en projectes col·lectius de resiliència climàtica.

RA6, RA7 i RA8 (Itineraris formatius i inserció laboral):

- Valorar la formació permanent davant d'un mercat laboral en transició ecològica.
- Explorar sortides formatives i professionals vinculades a la cura de l'entorn, la comunicació social, la intervenció comunitària i les feines verdes.

RA9 (Drets laborals i ciutadania a la feina):

- Conèixer els drets fonamentals i laborals en sectors vinculats a la transició ecològica i l'acció comunitària.
- Analitzar la relació entre justícia social, drets laborals i sostenibilitat.

3

Activitats educatives

Aquest apartat ofereix dinàmiques i tallers adaptats a cada etapa educativa, amb materials pràctics i metodologies participatives que busquen sensibilitzar l'alumnat sobre els fonaments de canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials des d'una perspectiva crítica, participativa i interseccional. Aquestes activitats conviden a experimentar, crear i col·laborar, comproment els valors per a una educació transformadora.

1

Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials

Aproximació als conceptes clau.

Durada: 50 minuts

Espai: Aula.

L'objectiu principal de l'activitat és reflexionar al voltant dels efectes quotidians i simbòlics de la DANA existents actualment, després de més d'un any del succés, així com de les reestructures socials que se n'han donat i de conceptes clau que les han possibilitat.

És per això que s'introduiran el que s'han anomenat **conceptes bàsics** que es recullen als fonaments teòrics per entendre les afeccions socials a mitjà i llarg termini i aquelles accions que possibiliten l'acció de resistència i cura col·lectiva: Canvi climàtic, resiliència, competències ecosocials.

En suma a la introducció dels conceptes bàsics, s'hi afegiran **conceptes específics**, directament relacionats, que amplien el seu paradigma i el focus reflexiu: Identitat individual i col·lectiva, interseccionalitat i memòria i esborrament cultural. Les vostres definicions es poden llegir al Glossari de termes clau.

Entenent de quina manera afecten les diferents persones que conformen una comunitat, inclòs el mateix alumnat, i identificant reptes complexos que els permetin no només entendre'ls, sinó també transformar-los.

Així com comprendre com la conservació o la desaparició dels llocs on vivim i ens desenvolupem, afecten el que som, com ens relacionem amb els altres i com entenem el món.

Inici - Introducció als conceptes bàsics. 10 minuts

Començarem introduint els conceptes bàsics. A partir de preguntes que actuen com a termòmetre, esbrinarem quant coneix l'alumnat d'aquests conceptes i mirarem de completar els seus coneixements.

Canvi climàtic: Què creieu que és el canvi climàtic? Creieu que el canvi climàtic afecta a la vostra vida i la del vostre entorn? Per què? Per què creieu que el canvi climàtic s'entén com un problema científic, social i polític al mateix temps?

Resiliència: Sabem què és la resiliència? Què entenem que és recuperar-se bé després d'una catàstrofe? I a qui implica (només a mi, al meu entorn, a tot el poble...)? Creus que totes les persones es veuen afectades igual pels problemes climàtics? Per què? Què ens pot fer més resilents davant d'una catàstrofe ambiental? És la planificació i prevenció clau per afavorir la resiliència?

Competències ecosocials: Com de relacionat pensem que està el benestar de les persones i entorns que ens envolten de cara a garantir el benestar propi? Quines accions quotidianes creus que ajuden a cuidar el nostre entorn i les persones que ens envolten? Quina relació hi ha entre justícia social i crisi climàtica?

Del ventall de preguntes, es poden fer servir aquelles que es consideren més convenientes.

Part 1 - Quan un lloc canvia, què canvia en mi? 10 minuts

Es proposarà una dinàmica en primer lloc per reflexionar individualment sobre el canvi climàtic, els vincles amb els llocs, la resiliència individual i col·lectiva i l'impacte social, relacional i emocional.

Cada participant disposarà d'una plantilla (Annex 1) que constarà de diferents fases.

Fase 1. Hauran d'identificar:

- Llocs (públics o privats) que siguin importants a la seua vida. Entre 1 i 3 llocs.
- Identificar què els aporta aquests llocs (confiança, tranquil·litat, identitat, benestar, relacions...).
- En el cas que aquests llocs desapareguen, reflexionar sobre com afectaria a la seua vida.

Fase 2. Reflexionar entorn a com va afectar la DANA específicament al municipi:

Llocs. Quins llocs del teu entorn es van veure afectats per la DANA, directament o indirectament? Com va canviar la manera d'usarlos després?

Persones. Quines persones o relacions es van veure afectades per aquests canvis?

Reptes. Quines coses van ser difícils al principi que potser encara ho són ara?

Part 2 - Reptes a mitjà i llarg termini. 10 minuts

En xicotets grups (4-6 persones), cada participant compartirà de la seua reflexió individual allò que vulga compartir.

Com a guia per a la conversa, es disposarà de les frases següents per completar:

- Perdre o transformar aquests llocs ens obliga a...
- A nivell social i relacional, això pot provocar que...
- D'aquí uns anys, els principals reptes poden ser...
- Cosa que com a persones joves ens pot tocar afrontar és...
- Qui creus que ho tindrà més difícil davant d'aquestes pèrdues? Per què?

Per facilitar-ne la lectura durant l'activitat, estan descarregables a l'Annex 2.

Part 3 - Visibilitzar el que vivim per transformar-ho. 15 minuts

Anteriorment s'ha parlat des de la experiència.

Ara, es posaran paraules a realitats no sols individuals, sinó col·lectives, per poder pensar com actuar sobre els reptes plantejats.

En una pissarra dibuixarem una línia que la dividisquen en quatre espais. Si voleu imprimir plantilles, se'n disposa d'una d'exemple a Annex 3.

A cada espai s'escriurà un concepte: Identitat individual, identitat col·lectiva, interseccionalitat i memòria/esborrament cultural.

Si ho veiem pertinent, sota cada concepte podem plantejar una pregunta per guiar la conversa:

- **Identitat individual.** Quines coses del que vas viure t'afecten només a tu?
- **Identitat col·lectiva.** Quines coses vas sentir o vas viure com a grup, no només com a persones individuals?
- **Interseccionalitat.** Per què no totes les persones van viure igual la DANA ni s'han recuperat igual?
- **Memòria/esborrament cultural.** Quines vivències del que ha passat i/o llocs es recorden i quins s'estan oblidant?

En gran grup, tractarem de definir els conceptes de manera participativa, a través de relacionar-ho amb la vivència de la DANA.

Després de la pluja d'idees per definir els conceptes, se'ls llançarà la pregunta: **Quines coses podríem fer com a joves per treballar aquests temes?**

-> Nota: Com que es tracta de qüestions sensibles, és important estar alerta davant dels possibles discursos d'odi que es puguin donar a l'activitat. Per això, és important establir un marc previ, en el qual qualsevol aportació que es faci haurà de ser en el marc del respecte, l'empatia i els drets humans.

Alguns dels subtemes que podrien sorgir amb l'activitat són: desigualtats, salut mental, xarxes de suport, pèrdua d'espais o reptes específics de la joventut.

Si preferim que responguen a la pregunta de manera individualitzada, podem donar-los post-its perquè individualment responguen a la pregunta, arregar-los posteriorment i llegir-los conjuntament situant-los a la pissarra, relacionant-los amb els temes abordats i les seues definicions acordades a la pluja d'idees (identitat individual i col·lectiva, interseccionalitat i memòria i esborrament cultural).

Part 3 - Tancament i seguiment. 5 minuts

A partir de les seues aportacions, introduïrem de les estratègies i metodologies artístiques que treballarem amb l'alumnat, motivant-los en l'aprenentatge d'eines i llenguatges que us serveixin d'altaveu per denunciar injustícies, promoure canvis socials i reivindicar formes de vida més ecosocials.

Materials i recursos.

- Post-its
- Pissarra i guixos.
- Material d'escriptura.
- Plantilla individual Annex 1.
- Plantilla xicotets grups Annex 2.
- Plantilla col·lectiva Annex 3.

2

Comunicació transformadora: Creació de continguts per a una campanya audiovisual i, en particular, generació de continguts per a la creació de podcast.

Durada: 50 minuts

Espai: Aula.

L'objectiu principal de l'activitat és utilitzar les eines que aporta la ràdio i, en específic, el recurs del **podcast**, perquè l'alumnat pugui generar espais de participació crítica, creant un **altaveu que els permeta visibilitzar les seues experiències i necessitats**, promoure actituds prosocials i generar un espai segur per a la joventut, entorn del marc als efectes de la DANA.

Un procés de recuperació i conservació de memòries associades, però també de reivindicació i transformació des d'un enfocament comunitari.

Amb la finalitat d'aconseguir un podcast estructurat i organitzat, que garantisca la participació de la joventut però també afavorisca el seu compromís amb l'entorn i la solidaritat comunitària, es proposa aquí una sèrie de passos a seguir que permeten:

1. Triar **temes** que tractar al podcast.
2. Planificar un **guió**.
3. Repartir **rols** de responsabilitat entre les persones participants.

Per això, es planteja una activitat de storytelling, activitat per triar els temes del podcast i una activitat per preparar el guió i repartir responsabilitats.

Inici – Presentació. 5 minuts

En primer lloc, se'ls presentarà que l'objectiu de l'activitat és crear una proposta de podcast on reflexionar sobre les qüestions treballades en la sessió de fonaments teòrics, relacionant-ho amb elements, experiències i testimonis que els resulten còmodes, propers i importants.

Part 1 - Activitat de storytelling. 15 minuts

Amb aquesta activitat, l'alumnat aprendrà pas a pas a organitzar la narració, seleccionar i analitzar les parts de la seua història que volen explicar i narrar-les a la resta del grup.

La primera part de l'activitat la realitzarà cada participant individualment. Es mostraran al grup dos recursos bàsics:

1. Com fer una línia de temps.
2. Identificació emocional i sistèmica de les diferents parts de la història.

Cada participant pensa individualment el viatge emocional que ha suposat aquest darrer any i mig, situant els esdeveniments a la línia temporal i quines afeccions ha tingut des d'un enfocament sistèmic: Com ha condicionat la seua vida? A afectat a més persones o als seus entorns? Quines conseqüències ha pogut tindre tant per a si com per a la resta i la comunitat?

La línia de temps és un recurs que facilita l'ordenació cronològica dels esdeveniments i en proporciona una imatge de successió lineal. S'entregarà a cada participant l'esquelet d'una línia del temps. Hi hauran d'assenyalar aquells esdeveniments que consideren més rellevants en la seua vida i ordenar-los cronològicament. Què fa que un esdeveniment siga important? Cada participant haurà de prendre aquesta decisió. Una mateixa situació pot no ser significativa per a unes persones i fonamental per a altres. És totalment subjectiu, i és important respectar les prioritats de cada persona, per això es fa de manera individual. Aquests esdeveniments poden ser positius o negatius, plens d'amor i/o traumàtics.

És important recordar-los que és privat i que no tenen cap obligació de mostrar-ho.

Per fer la reflexió sobre la línia del temps, se'ls facilitarà la plantilla d'Annex 4.

Després es farà una posada en comú (amb allò que desitgen mostrar), en què es convida l'alumnat a cercar similituds i diferències entre les seues propostes i les de la resta.

Part 2 – L'elecció del tema. 20 minuts

A partir dels testimonis de l'activitat anterior, del diàleg grupal i dels punts comuns, els demanaran que pensen possibles temes per al podcast.

Abans de presentar la dinàmica per consensuar els temes, es posarà el marc de requisits mínim:

- La proposta de temes que isquen han de ser significatius en relació amb les qüestions referides a la sessió: Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials. Aproximació als conceptes clau.
- Els temes han de ser representatius en sentit plural, no individual, llevat que es treballa algun aspecte en relació amb la interseccionalitat que el grup considere valuós visibilitzar encara que no els represente específicament.
- Ha de promoure la reflexió crítica i la transformació social.

Per seleccionar els temes del podcast se suggereix dur a terme una dinàmica que permeta aconseguir un consens.

El propòsit de la dinàmica no és triar el més popular mitjançant una votació, sinó crear un **entorn de negociació** en què, de forma raonada, el grup pugui arribar a acords.

La dinàmica ha de crear un entorn de condicions mínimes: ha de ser un tema que no contradiga els **valors de cap de les persones participants**, que respecte els drets humans i la diversitat: un tema que ens represente com a persones o com a grup i que siga assolible.

Es proposa la dinàmica del semàfor per aconseguir-ho.

En primer lloc, es determinarà si la dinàmica es durà a terme en un o diversos grups, segons la quantitat de persones. Els paràmetres per a la divisió estaran basats en els criteris establerts per la persona dinamitzadora.

És important recordar que aquests grups seran els definitius i que la divisió realitzada es mantindrà al llarg del procés de creació.

Una vegada que els grups estiguen establits, se'ls animarà a fer una pluja d'idees sobre possibles temes, considerant el marc de criteris bàsics.

Cada tema es descriurà breument en una peça en paper.

Després d'haver esmentat i descrit tots els temes en fulles separades, es distribuiran retoladors de color verd, groc i vermell.

Se'ls guiarà perquè, de manera personal, assignen una qualificació a cadascun dels temes segons:

- Verd: La proposta irradia respecte i crec que és un bon tema.
- Groc: Sent incertesa sobre aquest assumpte, però estic disposat a explorar-ho perquè pot oferir oportunitats.
- Roig: Rebuig aquest tema perquè no el considero respectuós amb el marc de criteris.

És fonamental prioritzar els elements individualment i després procedir a la discussió grupal, organitzant-los segons la seua importància. Durant aquest intercanvi, analitzarem detingudament els elements marcats en groc o roig, cercant possibles ajustaments que els converteixin en elements destacats. La clau en aquesta etapa és tindre una ment crítica al moment de triar, evitant descartar idees i al seu lloc adaptant-les perquè la decisió final reflectisca les aportacions de totes les persones participants.

Part 3 – Planificació del guió i repartiment de rols. 10 minuts

Aquesta activitat té la mateixa distribució dels grups que la part 2.

Cada dada recopilada es converteix en la base fonamental per crear una representació sonora

que no només és efectiva, sinó també impactant: què relatar, com ordenar-ho, amb quin propòsit... És crucial reflexionar detingudament sobre el to i l'estil del guió. Juntament amb la retòrica del text en si (formal, didàctic, comercial, proper, institucional...). Aquest és el moment de definir la proposta.

Se li facilitarà a l'alumnat una fitxa (Annex 5), que els ajudarà a concretar tots aquests aspectes i que inclou:

- Potencials títols: Diuen que mai no s'ha de començar la construcció per la teulada, i en aquest cas, és cert. Durant la gravació, potser algú a qui entrevistes et proporcione un títol perfecte.
- Objectius: Quins són els propòsits de la teua idea, en quins valors vols crear consciència?
- Temes: Quin tema o temes aborda el teu podcast?
- Format: Serà un podcast conversacional, editorial, entrevistes, divulgatiu, informatiu, de ficció...?
- Estructura: resumeix l'estructura de cada podcast.
- Proposta d'episodis: Volem fer un únic episodi o varis? Si són varis, quins serien? Per què en aquest ordre i en aquesta seqüencialització?

Finalment, també hauran de fer repartiment de rols en el seu grup, perquè tot el món sàpiga la seua funció el dia de la gravació del podcast. Entre els diferents rols que hi poden haver són: Equip tècnic (so), direcció, persones locutores, guionistes, producció (si hi ha persones entrevistades, qui s'encarrega de gestionar que vinguen, que l'espai estiga habilitat a l'hora, que la resta de participants estan als seus llocs de responsabilitat i fent la feina...)

Materials i recursos.

- Post-its.
- Folis.
- Material d'escriptura.
- Colors o retoladors verd, groc i roig.
- Impressió Annex 4 per a cada participant.
- Impressió Annex 5.

3

Còmic col·laboratiu

Creació d'històries de resiliència, adaptació comunitària i solidaritat ciutadana.

Durada: 50 minuts

Espai: Aula amb taules per poder dibuixar en equip.

La idea d'aquesta activitat és començar a reflexionar des de **relats col·lectius** i que representen identitats diverses dins d'una mateixa situació.

El **còmic** és una eina versàtil, ens permet crear històries de forma pactada grupalment, animant el consens i la presa de decisions col·lectives.

Totes les històries tindran elements comuns que parlin de la resiliència d'un poble davant d'un desastre, que aborden solucions comunitàries i que s'expliquen les històries des d'una perspectiva interseccional.

Inici - Introducció al còmic. 10 minuts

En aquest apartat volem apropar-hi alguns referents i recursos gràfics que inspiren l'alumnat.

És important treballar amb referents diversos amb narratives interseccionals i interculturals, que mostren diferents maneres d'abordar situacions. Després de narrar aquestes referències i saber quins recursos visuals faran servir per expressar emocions, conflictes, situacions, l'alumnat comptarà amb un ventall més ampli a l'hora d'abordar les seues històries.

A l'Annex 6 s'adjunta una xicoteta recopilació d'artistes i recursos visuals que es poden fer servir per a la sessió.

Si voleu estendre la sessió, podeu demanar a l'alumnat que investigue un còmic amb què l'alumnat se senta interpel·lat, ja siga pel seu estil o pel que narra, i crear un espai on compartir referències.

Part 1 – Creació d'històries. 15 minuts

Crear el contingut de la història del còmic és essencial. Ens ajudarà no només a organitzar la informació de la nostra història, sinó a com traduir allò que volem explicar en imatges que facen reflexionar i connectar.

Les històries que han de narrar estaran basades en situacions que es van produir entre el dia que es va produir la DANA fins a l'actualitat, quan la població es va solidaritzar i es van crear grups d'ajuda mútua entre persones de molts llocs amb històries diverses.

La idea de crear aquestes històries és parlar sobre la resiliència dels pobles davant de les dificultats i de com les sinergies creades en aquest context van ajudar a salvar vides, a conèixer el del costat i a trencar estereotips. A l'hora de contar les històries, no cal que siguen reals, ni que esmentem persones amb noms i cognoms. Es tracta de compondre ficcions que contemplen la diversitat davant d'una situació comuna com va ser la DANA.

Per crear històries treballarem de forma grupal. És important aprendre a prendre decisions en grup, compartir reflexions i practicar-ne la generositat.

Es faran 5 grups per classe. A cada grup se li repartirà una fitxa, disponible a l'Annex 7. S'hi escriuran les decisions que el grup prenga en relació amb la història.

Aquesta fitxa està formada per diversos apartats. D'una banda, tenim elements que cal compondre abans de començar a narrar la història:

Context: Perquè les històries siguen diverses i les persones protagonistes també, se'ls donarà unes premisses sobre la identitat de les persones protagonistes de la història. Hi haurà 5 perspectives per enfocar la història: joventut, persones majors, discapacitat, migració/ racialització i gènere.

Personatges: En aquest apartat hauran de definir quins personatges apareixen a la història i com són físicament i psicològicament. Escriure dos o tres trets que els definisquen per després tindre'ls presents a l'hora de narrar i dibuixar.

Aprentatge: La història ens ha de fer reflexionar sobre alguna cosa. Pot ser sobre un valor com la solidaritat, sobre trencar prejudicis, sobre certes identitats, el valor del que és comunitari, etc.

D'altra banda, s'especifiquen les diferents parts que ha de contindre una història i que ens permetrà estructurar la narració:

Introducció: Introduir la història i donar a conèixer on inicia la història i qui la protagonitza. És important construir una escena que fomenti la curiositat.

Desenvolupament: En aquesta part es presenta el conflicte, on la persona protagonista s'ha d'enfrontar a una situació i veure com sortir-ne. És important que no siguen històries on l'individualisme triomfe, sinó que hi ha una comunitat que ens pot donar suport, acompanyar o excloure. No es tracta de crear personatges salvadors, sinó relats que parlen de les relacions que fan que la resiliència es construisca en societat i que hi haja una comunitat que ens empare, facilitant que puguem seguir endavant.

Desenllaç: Com s'acaba la història, quines persones o recursos són necessaris per superar aquest conflicte, quins aprenentatges adquireix i quines persones o col·lectius han estat imprescindibles.

Part 2 – Creació dels dibuixos. 30 minuts

És fonamental recordar que en 30 minuts no s'aconseguiran dibuixos perfectes. L'objectiu és crear esbossos que reflectisquen adequadament la part de la història escrita anteriorment.

Es busca traduir aquests símbols, figures retòriques... en esbossos. Si es vol perfeccionar els dibuixos i fer un treball més detallat, es pot incentivar que es finalitzen en una classe de tutoria.

L'estructura de sessió que se suggereix és:

1. Divisió d'escenes: Cada membre del grup haurà de dibuixar una escena. Això implica que, a l'hora de veure com traslladem el text a imatges, ens haurem d'adequar a les persones que som al grup.

La història seria entre 3 i 5 vinyetes, que representen almenys una escena per a la introducció, una per al desenvolupament i una altra per al desenllaç.

Si el grup és resolutiu, hi poden afegir alguna escena més, però cal ser conseqüents amb el temps de què disposem.

2. Realització de l'esbós: Començarem amb l'esbossada en blanc i negre dels dibuixos. És important determinar quin aspecte té el personatge principal perquè tot el grup el representi igual. No cal enfocar-se en els detalls (si no tindran una altra sessió de tutoria per acabar-los). L'important és que quedi clar què anirà representat a cada dibuix.

Es recomana que l'escena ompliga tot l'espai del paper amb paisatges, colors o diferents recursos com els exemples que se'ls mostrarà. L'equip ha de mantindre una comunicació constant perquè la història tinga coherència i les escenes, en ser vistes en conjunt, semblin un tot.

Si cal generar alguna adaptació per la incapacitat de fer un còmic a l'ús, el collage pot ser una opció per optar per a la creació de personatges i escenaris, ja que sol ser més ràpid que dibuixar. No obstant això, això requereix un treball de cerca d'imatges i materials addicionals com cola, tisores, etc.

Es presentaran els còmics i es comentarà l'experiència, les dificultats trobades i com s'han resolt les situacions que volien narrar a través de la il·lustració.

Materials i recursos.

- Informació de referents. (Annex 6)
- Fitxes de creació d'històries. (Annex 7)
- Folis per a les vinyetes.
- Bolígrafs.
- Llapis i goma.
- Colors/rotuladors.

Apunts per a la persona facilitadora

La proposta de dividir els grups per temàtiques cerca fomentar la reflexió sobre el tema que els correspongui. Es poden investigar històries relacionades amb la DANA per il·lustrar-ne els punts. No cal que aquestes històries siguin del moment de la catàstrofe, sinó que poden ser relats de resiliència que han sorgit fins ara.

Per exemple, en tema de gènere podem parlar de com les dones han hagut de sostenir les cures de persones grans de la família mentre les cases estaven devastades.

En tema migració, podem ajudar-nos de notícies del moment com, per exemple, una notícia on es criminalitza persones racialitzades per robar i alhora notícies de com molts col·lectius de migrants s'unien per col·laborar i aportar en diferents àmbits.

Aquestes històries tenen com a propòsit ressaltar la interseccionalitat. Ens demostren que les persones som diverses i enfrontem diferents privilegis i opressions, així com oportunitats i desavantatges en enfrontar-nos a una mateixa circumstància. Per això, és fonamental entendre la nostra pròpia posició i la de les altres persones per comprendre millor per què actuem d'una manera o altra.

4

Mural col·laboratiu

Diagnòstic comunitari i metodologia participativa.

Durada: 50 minuts

Espai: Aula amb taules per treballar en grups.

El **mural** és una eina artística i social d'acció visual, simbòlica i col·lectiva, que evidencia el compromís de l'alumnat i comprensió dels problemes que hem de transformar com a societat per garantir un futur més just, resilient i ecosocial.

Per això fomentarem el pensament crític, la creativitat col·lectiva i la participació activa de l'alumnat al voltant dels grans reptes que aborda el projecte: el canvi climàtic, les desigualtats per de gènere, classe, origen o capacitat que travessen els impactes de les crisis, el "creixement il·limitat", l'individualisme o la inactivitat.

L'activitat constarà de dues parts:

- Disseny participatiu de **diagnòstic** sobre les causes socials, econòmiques i culturals del canvi climàtic.
- Metodologia participativa del **mural** per crear alternatives col·lectives a partir de sabers comunitaris, cures i pràctiques de suport que construeixin col·lectivament.

El mural col·laboratiu és una invitació a **imaginar col·lectivament una societat més justa**. Cada grup tria un aspecte de la realitat per repensar-ho des d'un enfocament de transformació o de disrupció.

En representar de forma artística les seves propostes de canvi, l'alumnat desenvolupa una mirada crítica, situada i propositiva, enfortint-ne les competències i la implicació comunitària.

Inici - Diagnòstic participatiu. 5 minuts

L'activitat d'inici consistirà, en primer lloc, a fer un recordatori dels continguts i les idees clau de l'activitat *Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials*, ja que constituirà la base per al desenvolupament de la present activitat.

Part 1 - Diagnòstic participatiu: Identificació de vulnerabilitats. 10 minuts

Se situaran a terra o sobre una taula, espaiats entre ells, reptes derivats del canvi climàtic que actuen com a paraigües:

- El canvi climàtic.
- Les desigualtats per gènere, classe, origen o capacitat que travessen els impactes de les crisis.
- El "creixement il·limitat".
- L'individualisme.
- La inactivitat.

S'invitarà el grup a aportar algun repte més que consideren important.

Posteriorment, se'ls convidarà a que, individualment, se situen al costat del repte que els agradaria treballar. Se'ls demanarà que pensen una segona opció, ja que l'alumnat haurà d'estar repartit equilibradament entre els diferents reptes.

Els reptes estaran en format imprimible a l'Annex 8.

Es pot quedar algun repte sense treballar, però és important que no hi haja més de 6-7 persones en cadascun, perquè l'activitat es pugui desenvolupar de manera fluida.

Una vegada estiguen els xicotets grups formats i dividits, se'ls indicarà que hauran de pensar i acordar vulnerabilitats associades al repte que tinguen que abordar.

Podrem convidar-los a la reflexió a través de preguntes:

Quines persones o col·lectius els afecta més aquest repte? Per què?

Quines situacions d'injustícia es generen o s'agreugen a partir d'aquest problema?

Quines necessitats bàsiques es poden veure compromeses (aigua, habitatge, salut, educació,

alimentació, ocupació, cures...)? Quin paper juguen les decisions polítiques, econòmiques o culturals en l'existència d'aquestes vulnerabilitats?

Què passa si no fem res? Qui n'assumiria les conseqüències?

Hi ha diferències entre el que passa a nivell global i el que passa al nostre entorn proper?

Se'ls convidarà a escriure sobre els folis o en post-its (en un color específic) on enganxaran les vulnerabilitats que vagin identificant.

Part 2 - Diagnòstic participatiu: Identificació de capacitats i recursos. 10 minuts

Un cop s'hagin identificat les vulnerabilitats, serà el moment d'identificar les capacitats i els recursos que hi ha o es podrien articular per actuar sobre aquests reptes. Es mantindran els mateixos grups.

Definirem en primer lloc, què són les capacitats i els recursos existents:

- Capacitats: Són els sabers, les habilitats, les actituds i les fortaleses que tenen les persones i els grups per afrontar reptes i generar canvis. No fa referència només a habilitats tècniques, sinó també a dimensions socials i ètiques, com ara: La capacitat d'organitzar-nos col·lectivament, de cuidar i cuidar-nos, de pensar críticament i proposar alternatives, la creativitat per imaginar futurs més justos, la empatia, la cooperació i la solidaritat.
- Recursos: Són els mitjans materials, socials, culturals o naturals que existeixen i que es poden utilitzar per impulsar aquestes transformacions. Poden ser: Naturals (aigua, espais verds, horts, biodiversitat), comunitaris (associacions, xarxes veïnals, col·lectius), institucionals: (centres educatius, serveis públics, espais municipals), materials (infraestructures, tecnologies, espais físics) i culturals (tradicions, sabers locals, pràctiques de suport mutu).

Per identificar les capacitats i els recursos, s'establirà un marc a tenir en compte:

- Analitzar-ho des de l'ecodependència (depenem dels ecosistemes) i la interdependència (depenem les unes de les altres).
- Pensar alternatives que contribueixin a cuidar-nos i cuidar les altres persones, així com de l'entorn.
- Tenir perspectiva comunitària: Fer aportacions que contribueixin a participar activament a la vida comunitària i a la construcció d'alternatives col·lectives.
- Imaginar i assajar formes de vida més justes, solidàries i compatibles amb els límits del planeta.

Per afavorir la conversa, els podrem plantejar preguntes com:

De quines persones depenem a la nostra vida diària i com podem enfortir aquests vincles?

Quines capacitats, talents o coneixements tenim com a grup que poden ajudar a transformar aquest repte?

Quins recursos o iniciatives ja existeixen a la comunitat que puguem donar suport o reforçar?

Quina alternativa col·lectiva podríem imaginar que redueixi aquesta vulnerabilitat i pose la vida al centre?

Com podem assegurar-nos que la nostra proposta incloga especialment les persones més vulnerables?

Quins canvis en els nostres hàbits, normes o maneres d'organitzar-nos serien necessaris per avançar cap a una societat més justa i sostenible?

Si aquesta alternativa ja estigués en marxa, què estaria passant i què veuríem a la nostra comunitat?

Se'ls convidarà a escriure sobre els folis o en post-its que enganxen sobre els folis. En un color diferent del que s'hagi fet servir per a les vulnerabilitats.

Part 3 - Mural col·lectiu: Futurs desitjables.

20 minuts

Es mantindran els mateixos grups de la part 1 i 2 de l'activitat.

Se'ls explicarà com crearan el Mural col·lectiu, a partir de fragments generats a cada xicotet grup. Cada petit grup treballarà a partir de la feina prèviament feta. Cada grup rebrà un fragment de paper continu, que formarà part del mural col·lectiu. Hi podran plasmar les seves idees de manera creativa: dibuixant, escrivint frases, incorporant símbols, collages o qualsevol altra forma d'expressió que considerin adequada. El mural es construirà com un puzzle col·lectiu.

Prenent com a referència el marc de reflexió al voltant de les vulnerabilitats, les capacitats i els recursos al voltant del repte abordat, per repensar-lo des d'un enfocament transformador. Hauran de crear un mural convidant-los a imaginar una societat més justa.

Part 4 - Presentació dels fragments del Mural. 5 minuts

Cada grup presentarà la secció del mural responent:

Quina vulnerabilitat o problema identifiquem i per què ho considerem important transformar?

Quines capacitats, recursos o xarxes hem imaginat o recuperat per fer front a aquest repte?

Com reflecteix el nostre mural l'ecodependència i la interdependència, és a dir, la cura del planeta i de les persones?

Quin futur desitjable estem proposant i quin missatge volem transmetre a la resta de la comunitat?

Materials i recursos.

- Post-its de dos colors per a cadascun dels grups.
- Folis.
- Material d'escriptura.
- Retoladors d'almenys dos colors per a cadascun dels grups.
- Impressió Annex 8.

Recursos i Materials Complementaris

Aquest apartat aplega eines per reforçar i ampliar els continguts de la guia: Glossari que facilita la comprensió de conceptes clau i bibliografia per ampliar informació amb lectures importants.

7.1. Glossari de termes clau

1. Agència: Capacitat d'actuar, decidir i transformar la realitat per part d'una persona o un grup, especialment en contextos on històricament no se'ls ha escoltat.

2. Esborrament cultural: L'esborrament cultural es produeix quan aquestes memòries, pràctiques o identitats desapareixen, s'invisibilitzen o deixen de ser reconegudes, especialment després de situacions de crisi o transformació del territori.

3. Canvi climàtic: El canvi climàtic és un procés provocat en gran part per l'activitat humana que altera el clima del planeta i es manifesta en fenòmens cada cop més extrems (com DANAs, onades de calor o sequeres), afectant de forma desigual les persones, els territoris i les relacions socials.

4. Competències ecosocials: Les competències ecosocials són el conjunt de coneixements, habilitats, actituds i valors que ens permeten comprendre la relació entre les persones, la societat i el medi ambient, actuar de manera responsable i solidària i participar en la construcció de comunitats més justes, sostenibles i cuidadores.

5. Creixement "il·limitat": Idea central del model econòmic i cultural dominant que entén el progrés com un augment constant i infinit de la producció, el consum i l'acumulació de riquesa, sense reconèixer que el planeta té límits biofísics.

6. Ecodependència: Reconeixement que la vida humana depèn dels sistemes naturals (aigua, aire, sòl, biodiversitat, clima) per sobreviure i desenvolupar-se.

7. Ecofeminisme: Perspectiva que uneix feminisme i ecologia, denunciant com el sistema actual explota tant les dones com la natura, i proposa altres maneres de viure basades en la cura.

8. Enfocament sistèmic: manera d'analitzar la realitat entenent que les persones i els fenòmens no funcionen de forma aïllada, sinó com a part de sistemes interrelacionats. Un sistema és un conjunt d'elements que interactuen entre ells (família, escola, comunitat, societat, etc.).

9. Identitat individual: La identitat individual és la manera com cada persona es reconeix i es construeix a si mateixa a partir de les seues experiències, relacions, valors, emocions i del context social i cultural en què viu.

10. Identitat col·lectiva: La identitat col·lectiva és el sentiment de pertinença i reconeixement compartit que es construeix quan un grup de persones comparteix experiències, valors, memòries i objectius comuns.

11. Interseccionalitat: forma d'entendre que les persones vivim la realitat des de la combinació de diferents condicions socials (com el gènere, la classe social, l'origen, l'edat, el lloc on vivim o la situació econòmica), i que aquestes combinacions fan que una mateixa situació afecti de manera diferent cada persona o grup.

12. Justícia ecosocial: Proposta que uneix la defensa de la naturalesa i la lluita contra les desigualtats socials, reconeixent que el benestar de les persones i del planeta estan connectats.

13. Memòria cultural: La memòria és el procés col·lectiu mitjançant el qual una comunitat recorda, transmet i dóna sentit a les seues experiències, llocs, històries i formes de vida.

14. Persona racialitzada: Persones que són categoritzades i diferenciades per la seua raça o grup ètnic. Aquest concepte emfatitza que la raça no és un fet biològic, sinó una construcció social que influeix en l'accés a oportunitats, drets i reconeixement.

15. Resiliència: La resiliència és la capacitat de les persones i de les comunitats per afrontar situacions difícils, adaptar-se als canvis i reconstruir la seva vida i els seus vincles després d'una crisi, sense tornar exactament a allò d'abans, sinó aprenent i transformant-se.

16.Sostenibilitat de la vida: Proposta que posa el benestar de les persones i del planeta al centre de totes les decisions econòmiques i socials, per damunt del benefici econòmic o la productivitat.

16. Storytelling: Estratègia de comunicació que consisteix a transmetre un missatge mitjançant una història per generar connexió emocional, comprensió i recordació.

17. Violència estructural: forma de violència que no es veu directament, però que està a les regles socials, lleis o institucions que perpetuen la desigualtat o la injustícia.

Bibliografia

Associació Universitària De Professorat De Didàctica De Les Ciències Socials. (1997). Educar Per a La Participació Ciutadana A L'Ensenyament De les Ciències Socials. Volum I. Díada Editora, S. L. https://Www.Didactica-CienciasSociales.Org/Publicaciones_archivos/2012-Sevilla-Xxiii-Simposio-Dcs_i.Pdf

De la Riva, F. Moreno, A. (2019). *Aprendre a participar des de l'Escola*. Editorial Narcea.

Herrero, Y., Moreno, A., i Velázquez, M. (2021). *Ecofeminismes decolonials: visions obertes. Ecologistes en acció*.

Moreno, A. (Coord). (2015). "Creant futur 2.0. Bloc 1. Més d'una dècada. Metodologies participatives amb joves". Madrid. Espanya. Xarxa Creant Futur.

Moreno, A. (Coord). (2015). "Creant futur 2.0. Bloc 2. Itinerari d'educació per a la participació juvenil. Pedrera". Madrid. Espanya. Xarxa Creant Futur.

Moreno, A. (Coord). (2015). "Creant futur 2.0. Bloc 3. Itinerari d'educació per a la participació juvenil. El Creant." Madrid. Espanya. Xarxa Creant Futur.

Moreno, A. (Coord). (2015). "Creant futur 2.0. Bloc 4. Itinerari d'educació per a la participació juvenil. A.G.A.". Madrid. Espanya. Xarxa Creant Futur.

Pascual, J., & Herrero, I. (2010). *La sostenibilitat de la vida al centre de l'economia*. Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic.

PNUD. (2024). *Integració de l'enfocament de gènere en canvi climàtic, resiliència i reducció del risc de desastres*. Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament.

Puleo, A. H. (2011). *Ecofeminisme per a un altre món possible*. Madrid: Càtedra.

Pont, JL P. (2011). Carlos Taibo (Dir.). *Decreixements. Sobre el que cal canviar a la vida quotidiana, i Paolo Cacciari. Decreixement o barbàrie*. *Exit Book: Revista de Llibres d'Art i Cultura Visual*, 14, 56-58. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3415664>

Tait Lima, M. M., & Moreno, R. (2021). *Emergències ecofeministes a les praxis llatinoamericanes*. *Ecologia Política*, (61), 16-20.

Annexos

En aquest apartat s'ofereixen materials llestos per imprimir en DIN A4, plantilles i recursos gràfics dissenyats per ser usats directament a l'aula, facilitant l'aplicació pràctica de tot allò que s'ha après. A continuació podeu trobar un índex per ordre d'activitat.

Índex d'Annexos

1. Canvi climàtic, resiliència i competències ecosocials

Aproximació als conceptes clau.

ANNEX 1. Quan un lloc canvia, què canvia en mi?

ANNEX 2. Reptes a mitjà i llarg termini.

ANNEX 3. Visibilitzar allò que vivim per transformar-ho.

2. Comunicació transformadora: Creació de continguts per a una campanya audiovisual i, en particular, generació de continguts per a la creació de podcast.

ANNEX 4. La línia del temps.

ANNEX 5. Planificació del guió i repartiment de rols.

3. Còmic col·laboratiu

Creació d'històries de resiliència, adaptació comunitària i solidaritat ciutadana.

ANNEX 6. Referències de còmic.

ANNEX 7. Creació d'històries.

4. Mural col·laboratiu

Diagnòstic comunitari i metodologia participativa.

ANNEX 8. Reptes derivats del canvi climàtic.

Quan un lloc canvia, què canvia en mi?

Annex 1

Llocs

Quins llocs són més importants per a mi? Poden ser tant públics com privats. Exemples: La meua casa, la casa d'algú, un parc, un centre juvenil...
Tria mínim 1 i màxim 3.

Emocions i vivències

Què et transmeten aquests llocs que són importants?
Exemples: confiança, seguretat, identitat, benestar, relacions...

En cas de desaparició

Si els llocs importants per a tu que has triat, desaparegueren, com creus que afectaria la teua vida?

Si parlem de la DANA...

Llocs

Quins llocs del teu entorn es van veure afectats per la DANA, directament o indirectament? Com va canviar la manera d'utilitzar-los després?

Persones

Quines persones o relacions es van veure afectades per aquests canvis?

Recte

Quines coses van ser difícils al principi que potser encara ho són ara?

Reptes a mitjà i llarg termini

Annex 2

Imprimeix tantes còpies com necessites, tenint en compte que has de formar grups entre 4 i 6 participants.

Perdre o transformar aquests llocs ens obliga a...

A nivell social i relacional, això pot provocar que...

D'aquí uns anys, els principals reptes poden ser...

Alguna cosa que com a persones joves ens pot tocar afrontar és...

Qui creus que ho tindrà més difícil davant d'aquestes pèrdues? Per què?

Visibilitzar el que vivim per transformar-ho

Annex 3

Identitat individual

Quines coses del que vas viure t'afecten només a tu?

Identitat col·lectiva

Quines coses vas sentir o vas viure com a grup, no només com a persones individuals?

Interseccionalitat

Per què no totes les persones van viure igual la DANA ni s'han recuperat igual?

Memòria i esborrat cultural

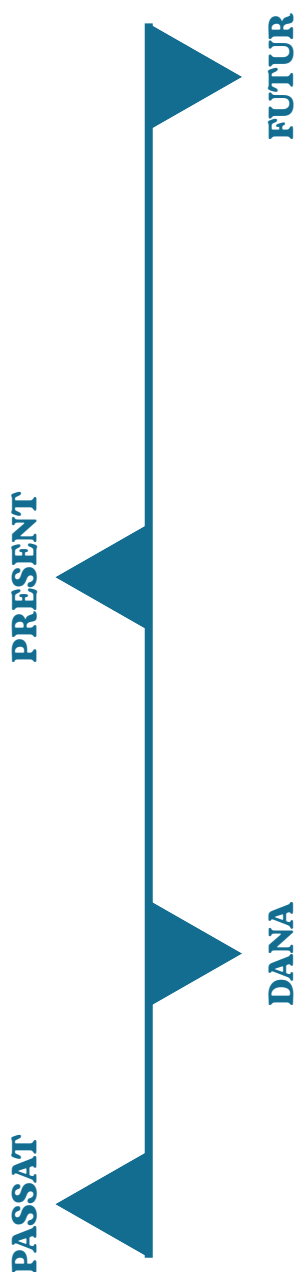
Quines vivències del que ha passat i/o llocs es recorden i quins s'han oblidat?

La línia del temps

Annex 4

Imprimeix tantes còpies com persones participin

Quins esdeveniments i vivències consideres importants a la teua vida i al teu entorn des que va ser la DANA? Ha afectat més persones o els seus entorns? Quines conseqüències ha pogut tenir tant per a tu com per a la resta i la comunitat? Com creus que això t'afectarà a tu, al teu entorn o a la teua comunitat en el futur? Hi ha conseqüències (positives, negatives o neutres)?

No ho oblidis!

Pensa en els temes que ja hem treballat quan completes la línia del temps: canvi climàtic, resiliència, competències ecosocials, identitat individual i col·lectiva, interseccionalitat i memòria i esborrament cultural.

Planificació del guió i repartiment de rols

Annex 5

Possible títol:

Objectius

Temes

Format:

Podcast conversacional, editorial,
d'entrevistes, divulgatiu, informatiu, de
ficció...

Proposta d'episodis i observacions:

Rols al grup:

Direcció, producció,
guionistes, equip
tècnic, equip
locutor...

Referències de còmic

Annex 6

Referents visuals

Marjane Satrapi - Persepolis Iran

Temàtica: Explora la identitat d'una xiqueta que no es reconeix a la cultura on va néixer. Mostra la cerca per entendre qui és, què se n'espera i qui vol arribar a ser, des de la seua mirada com a xiqueta nascuda a l'Iran.

Recursos visuals interessants: es mostren objectes i símbols vinculats a la cultura més occidental. El que representa en blanc mostra el que admira i desitja; allò representat en negre reflecteix elements de la seua cultura que no comparteix o amb els quals no s'identifica.

Sonia Ben Salem - Un estiu a Tunis

Temàtica: Retrata la quotidianitat tunisiana mitjançant moments simples i reals. Combina objectes del dia a dia amb elements del llegat històric per explicar històries des de les imatges.

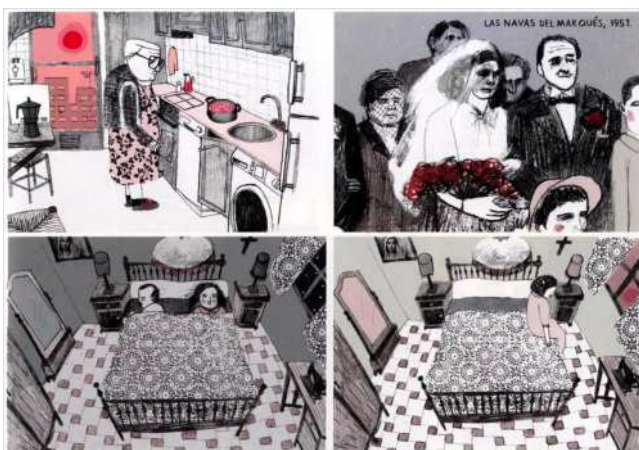
Recursos visuals interessants: Dibuixos senzills utilitzant les taques de color. En una mateixa escena introdueix moltes imatges d'objectes, accions, arquitectura del lloc que descriu, això ens fa connectar amb el lloc i la història. Trobar els objectes clau que s'identifiquen amb un moment històric ens pot ajudar a no haver d'utilitzar tantes paraules per explicar alguna cosa.

Referències de còmic

Annex 6

Referents visuals

Ana Penyas - Estem totes bé València

Temàtica: Aquest relat aborda la memòria familiar a través de la història de les iaies. Ens mostra com les dones han assumit rols de cura i han enfrontat situacions indesitjables, imposades pel sistema i la cultura en què han crescut. És una narració sobre la desigualtat de gènere, explicada a través d'històries properes i quotidianes.

Recursos visuals interessants: L'ús d'un personatge (les iaies), amb les que podem empatitzar totes les persones, pot ser una poderosa eina per representar opressions i temes complexos d'abordar. Visualment, s'utilitza un gràfic a llapis on es destaquen algunes parts amb colors. A més, s'hi incorporen textures que ens connecten amb la part sensorial dels espais, evocant records de la nostra pròpia història.

Meravella

Temàtica: Aquesta imatge ens interessa pel fet de canviar les narratives a l'hora de representar herois i heroïnes. Normalment homes forts i blancs. En aquest cas, és una dona racialitzada, forta i protagonista.

Recursos Visuals Interessants: Aquest tipus de còmics pot ser més complicat de fer a l'aula, però en ressaltar els seus colors i perspectives, podem aconseguir un gran impacte. Depenent de l'angle des del qual dibuixes el personatge, pot transmetre sensacions de força i valentia; en canvi, si ho dibuixes des d'una altra perspectiva, pot semblar feble o petit. És fonamental considerar quin pla utilitzem en representar els personatges.

Referències de còmic

Annex 6

Rose Mary Valero O'Connell & Mariko Tamaki Laura Dean i com segueix trencant amb mi

Temàtica: Una història d'amor/desamor adolescent, des de la perspectiva d'una de les parts.

Recursos visuals interessants: Destaca pel seu ús del color com a valuós aliat. En aquesta obra, els colors es fan servir per representar diferents emocions. La narració es desenvolupa en quatre tons: blanc, negre, gris i rosa. L'aparició del rosa simbolitza moments de connexió amb la persona estimada, mentre que els altres colors reflecteixen emocions més distants que no estan relacionades amb aquesta relació.

El color té un significat cultural i ho associem amb emocions, llocs i normes socials. Per tant, la utilització o l'omissió d'aquest ha de ser intencionada. A més, es pot emprar per ressaltar elements importants.

Referents visuals

Loopy Teller Studio

Tema

Una part de la seua feina consisteix a crear còmics que acompanyen projectes de caràcter social. Per exemple, en el tema de la interculturalitat, aborden les dificultats que enfronten les persones migrants per regularitzar-ne la situació. Altres temes inclouen l'Alzheimer, la joventut i la memòria democràtica.

Recursos visuals interessants: Apareixen metàfores als seus còmics. Al de baix, s'aborda els obstacles burocràtics que enfronten les persones migrants en arribar-hi, però es representa a través d'una carrera. A la imatge de dalt tracta la interculturalitat i la comunitat, utilitzant una escena de cura de l'horta i l'intercanvi d'experiències.

Creació d'històries

Annex 7

Context...

El teu grup treballarà des de la mirada de la **joventut**. Com afronta la joventut la DANA? Quins prejudicis han estat evidenciats? Com t'has solidaritzat? Quines diferències hi pot haver davant les persones adultes? Escriu una història on aparega la joventut i/o les persones joves com a protagonistes. Pots enfocar-la des de diferents llocs, la lluita contra els estereotips bolcats a la població jove, des de l'organització juvenil que hi va haver a la DANA... Recorda que en aquestes històries no naveguem sols i soles, hi ha moltes persones pel camí amb què recolzar-nos.

Personatges

Qui protagonitza la història? Quina personalitat tenen? Com s'enfronta a les coses? Hi ha personatges que l'acompanyen? Quina relació tenen? Acordar alguns trets físics de les persones que protagonitzen la història per després poder-la dibuixar.

Aprenentatges

Escriu sobre què reflexiona la teua història. Què podem aprendre sobre aquesta experiència? Aquest exercici ens guiarà a la redacció de la història. Pots donar suport a les preguntes del context per aprofundir en el tema.

Introducció

Com comença la història? És essencial situar-nos en el context del lloc, els personatges, les característiques i les inquietuds que els envolten. Tot allò que siga rellevant per comprendre com enfrontaran les adversitats que s'acosten.

Desenvolupament

Quin problema o conflicte hi ha? Explica aquesta situació a què s'ha d'enfrontar, no oblidis que parts de la perspectiva de la joventut i els problemes no seran iguals a altres grups. Quines persones necessita per anar avançant a la història?

Desenllaç

Com conclou la història? Com és o són capaços de resoldre els obstacles? Hi ha situacions d'ajuda mútua i de solidaritat? Recordeu-vos que la vostra història té un aprenentatge, és un bon moment perquè es veja reflectit.

Creació d'històries

Annex 7

Context...

El teu grup treballarà des de la mirada del **gènere**. Com van afrontar les dones la DANA? Qui ha sostingut les cures familiars? De quina manera s'han organitzat? Quines diferències veiem en la manera de fer front a la DANA depenent del gènere? Escriu una història en què les dones siguin les protagonistes. Pots centrar-te en diferents aspectes, com ara la gestió de les cures de persones, el seu lideratge en associacions d'afectats, i com es generen desigualtats davant d'una catàstrofe. Recordeu que en aquestes narratives no estem sols; hi ha moltes persones al nostre costat amb les que podem comptar i recolzar-nos.

Personatges

Qui protagonitza la història? Quina personalitat tenen? Com s'enfronta a les coses? Hi ha personatges que l'acompanyen? Quina relació tenen? Acordar alguns trets físics de les persones que protagonitzen la història per després poder-la dibuixar.

Aprenentatges

Escriu sobre què reflexiona la teua història. Què podem aprendre sobre aquesta experiència? Aquest exercici ens guiarà a la redacció de la història. Pots donar suport a les preguntes del context per aprofundir en el tema.

Introducció

Com comença la història? És essencial situar-nos en el context del lloc, els personatges, les característiques i les inquietuds que els envolten. Tot allò que sigui rellevant per comprendre com enfrontaran les adversitats que s'acosten.

Desenvolupament

Quin problema o conflicte hi ha? Explica aquesta situació a què s'ha d'enfrontar, no oblidis que parts de la perspectiva de gènere i els problemes no seran iguals a un altre grup. Quines persones necessita per anar avançant a la història?

Desenllaç

Com conclou la història? Com és o són capaços de resoldre els obstacles? Hi ha situacions d'ajuda mútua i de solidaritat? Recordeu-vos que la vostra història té un aprenentatge, és un bon moment perquè es veja reflectit.

Creació d'històries

Annex 7

Context...

El teu grup treballarà des de la mirada de la **gent gran**. Com van enfrontar la DANA? Quins reptes específics van trobar? Com es va unir la comunitat per recolzar-les? Quin paper van tenir en aquesta situació? Escriu una història on la gent gran siga la protagonista. Pots abordar-la des de diferents angles, com el fet que moltes persones grans, per la seva mobilitat, es van sentir atrapades. També pots destacar com la comunitat es va bolcar a ajudar-los i si encara enfronten dificultats actualment. Reflexiona sobre com se senten al poder, o no, col·laborar i qui ha assumit la responsabilitat de tenir-ne cura fins ara. Recorda que en aquestes històries no naveguem sols; hi ha moltes persones al llarg del camí amb què podem recolzar-nos.

Personatges

Qui protagonitza la història? Quina personalitat tenen? Com s'enfronta a les coses? Hi ha personatges que l'acompanyen? Quina relació tenen? Acordar alguns trets físics de les persones que protagonitzen la història per després poder-la dibuixar.

Aprenentatges

Escriu sobre què reflexiona la teua història. Què podem aprendre sobre aquesta experiència? Aquest exercici ens guiarà a la redacció de la història. Pots donar suport a les preguntes del context per aprofundir en el tema.

Introducció

Com comença la història? És essencial situar-nos en el context del lloc, els personatges, les característiques i les inquietuds que els envolten. Tot allò que siga rellevant per comprendre com enfrontaran les adversitats que s'acosten.

Desenvolupament

Quin problema o conflicte hi ha? Explica aquesta situació a què s'ha d'enfrontar, no oblidis que parts de la perspectiva de la gent gran i els problemes no seran iguals a altres grups. Quines persones necessita per anar avançant a la història?

Desenllaç

Com conclou la història? Com és o són capaços de resoldre els obstacles? Hi ha situacions d'ajuda mútua i de solidaritat? Recordeu-vos que la vostra història té un aprenentatge, és un bon moment perquè es veja reflectit.

Creació d'històries

Annex 7

Context...

El teu grup treballarà des de la mirada de la **discapacitat**. Tindre discapacitat no és només anar amb cadira de rodes, hi ha discapacitat visual, auditiva, mobilitat reduïda, etc. Com van afrontar les persones amb discapacitat la DANA? Quines dificultats van tenir? Com van col·laborar per brindar suport mutu? Qui es va solidaritzar amb ells i elles? Escriu una història en què les persones amb discapacitat siguin les protagonistes. Pots explorar diferents enfocaments, com una narrativa de fortalesa superant diverses barreres, incloent-hi el paper del veïnat i els prejudicis que enfronten les persones discapacitades sobre el que poden aportar o no. Reflexiona sobre les emocions que van viure. Recorda que en aquestes històries no naveguem en solitari; al llarg del camí hi ha moltes persones en què podem recolzar-nos.

Personatges

Qui protagonitza la història? Quina personalitat tenen? Com s'enfronta a les coses? Hi ha personatges que l'acompanyen? Quina relació tenen? Acordar alguns trets físics de les persones que protagonitzen la història per després poder-la dibuixar.

Aprenentatges

Escriu sobre què reflexiona la teua història. Què podem aprendre sobre aquesta experiència? Aquest exercici ens guiarà a la redacció de la història. Pots donar suport a les preguntes del context per aprofundir en el tema.

Introducció

Com comença la història? És essencial situar-nos en el context del lloc, els personatges, les característiques i les inquietuds que els envolten. Tot allò que siga rellevant per comprendre com enfrontaran les adversitats que s'acosten.

Desenvolupament

Quin problema o conflicte hi ha? Explica aquesta situació a què s'ha d'enfrontar, no oblidis que parts de la perspectiva de la discapacitat i els problemes no seran iguals a altres grups. Quines persones necessita per anar avançant a la història?

Desenllaç

Com conclou la història? Com és o són capaços de resoldre els obstacles? Hi ha situacions d'ajuda mútua i de solidaritat? Recordeu-vos que la vostra història té un aprenentatge, és un bon moment perquè es veja reflectit.

Creació d'històries

Annex 7

Context...

El teu grup treballarà des de la mirada de la **migració i/o persones racialitzades**. Com van afrontar les persones migrants/racialitzades la DANA? Quines dificultats van tindre? (Pensa que moltes persones no tenen documentació i no van poder demanar cap mena de compensació). Com es van solidaritzar amb el veïnat? Quins prejudicis es van bolcar cap a aquestes persones? Escriu una història on apareguen les persones migrants/racialitzades com a protagonistes. La pots enfocar des de diferents llocs, una història sobre els prejudicis que es van bolcar i de quines formes es van desmuntar. Històries sobre com sobreviure quan no tens els mateixos drets. Com van ajudar i es van solidaritzar amb les persones afectades. Recorda que en aquestes històries no naveguem en solitari; al llarg del camí hi ha moltes persones en què podem recolzar-nos.

Personatges

Qui protagonitza la història? Quina personalitat tenen? Com s'enfronta a les coses? Hi ha personatges que l'acompanyen? Quina relació tenen? Acordar alguns trets físics de les persones que protagonitzen la història per després poder-la dibuixar.

Aprenentatges

Escriu sobre què reflexiona la teua història. Què podem aprendre sobre aquesta experiència? Aquest exercici ens guiarà a la redacció de la història. Pots donar suport a les preguntes del context per aprofundir en el tema.

Introducció

Com comença la història? És essencial situar-nos en el context del lloc, els personatges, les característiques i les inquietuds que els envolten. Tot allò que siga rellevant per comprendre com enfrontaran les adversitats que s'acosten.

Desenvolupament

Quin problema o conflicte hi ha? Explica aquesta situació a què s'ha d'enfrontar, no oblidis que parts de la perspectiva de la migració i/o persones racialitzades i els problemes no seran iguals a altres grups. Quines persones necessita per anar avançant a la història?

Desenllaç

Com conclou la història? Com és o són capaços de resoldre els obstacles? Hi ha situacions d'ajuda mútua i de solidaritat? Recordeu-vos que la vostra història té un aprenentatge, és un bon moment perquè es veja reflectit.

Reptes derivats del canvi
climàtic.

Annex 8

El canvi climàtic

fractals
EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Desigualtats

Gènere, classe, origen o capacitat que
travessen els impactes de les crisis

fractals
EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Reptes derivats del
canvi climàtic

Annex 8

El “creixement il·limitat”

fractals
EDUCACIÓ ARTÍSTICA

L'individualisme

fractals
EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Reptes derivats del canvi climàtic

Annex 8

La inactivitat

Altres exemples. Fes servir aquesta plantilla per afegir els reptes que el grup identifique.

Altres exemples. Fes servir aquesta plantilla per afegir els reptes que el grup identifique.

Altres exemples. Fes servir aquesta plantilla per afegir els reptes que el grup identifique.

Guia educativa: Resiliència, canvi climàtic i promoció de competències ecosocials està orientada per a educació secundària obligatòria i formació professional bàsica que naix des de la convicció que els processos de recuperació i transformació s'han de construir des de la comunitat.

Per això, la guia proposa un itinerari formatiu pràctic, replicable i adaptable a altres contextos educatius i comunitaris, orientat a enfortir la competència ecosocial climàtica, la resiliència comunitària i l'acció col·lectiva davant d'escenaris d'emergència climàtica a través de l'educació artística.

Coordina:

Consultoria:

Finançament

GENERALITAT
VALENCIANA

ACI.
ARA.

PLA
RECUPEREM
VALÈNCIA

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria de Servicios
Sociales, Familia e Infancia

